

Шормо эл, порымлык да гым берр!

50-ше (3282) №,
2016 ий 10 декабрь,
шуматкече.

ЯМДЕ ЛИЙ

1933 ий 1 февраль годсек лектеш.

0+

10 декабрь – Марий тиште кече

У-УЙ, МЫНЯР ШУКО КНИГА!

ЛУЧШАЯ КНИГА ДЛЯ ДЕТЕЙ

Тиште кече 1998 ий гыч Кугыжаныш пайремлан шотлалтеш.

Авторын фотожо.

«Идалыкысе книга – 2016» конкурс нерген увертарынамашым ужым да С.Г.Чавайн лүмеш Национальный библиотекем ошкылым. Мыйым книгагудын директоржо И.В.Щеглова вашлие. Тудо шукерте огыл директорлан пашам ышташ тўналын. «Мыняр книга-влак таңасат? Могай?» йодмемлан Ирина Витальевна мыйым выставке залыш ўжў.

– Конкурсыш 303 книга пурен, тышечын 80 утлаже шочмо марий йылме дене. Йоча-влаклан пўлеклалтшыже – 24 книга, – тыге манмеке, шўрлык гыч кидышкыже тўрлў чиян, мотор книгагым нале (снимкыште). Куанен колтышым, вет тиде «Ямде лий» газет редакциянан лукмо «Родо-тукым еш» книгаже.

Выставкым ончен савырнымек, чеверласен кайыме деч ончыч йоддешым чыте: «А сеңгышыже кў?»

– Тиде кызытеш секрет, – вашештыш Ирина Витальевна.

Мыйым мыйыме кечын ыш каласе. Сеңгыше-влакым Тиште кечылан пўлеклалтше кугу пайремыште, 9 декабрьште, саламлышт. Лўмыштым вес номерыште ончыктена.

Н.СЕМЕНОВА.

ЛОТЕРЕЙ МОДЫШЫШ УШНО!

Пўлек-влак:

- ♦ тунемме ўзгар-влак;
- ♦ книга-влак;
- ♦ баскетбол мече;
- ♦ 100 чупа-чупс.

2017 ийын I пельжлан «Ямде лий» газетлан возалтса!

Тўн приз – ПЛАНШЕТ!

Уверлан уло вер

Школьштына

Писатель В.Осипов-Ярча, самодеятельный композитор Г.Григорьев да «Марий Эл» газетын фотокорреспондентше М.Скобелев дене вашлиймаш лийын. Марий сълнымутым пеш йоратем, а мутланымаш деч вара возкалаш кумылем лекте. Эше гитар дене шокташ тунемнем. Тыгай вашлиймаш-влак чўчкыдынрак лийыт гын, пеш сай ыле.

Настя МИРОЛЮБОВА,
9-ше класс.

Морко, Нурўмбал.

* * *

«Элем, тый денет кугешнем» тазалык кечым эрта-ренна. Тунемше, ача-ава, туныктышо-влак – чыланат куржталынна, ГТО дене нормативым сдатленна. Мыланна тиде кече пеш келшен.

5-ше классыште
тунемше-влак.

Советский, Вечын.

Арня мучко ме криптограммылан, викторинылан, кроссворд-влаккан вашмутым кычалына. 5-9-ше класс-влаккан эртарыме «Шым гана висте, ик гана пўч» модыш шинчымашнам

тергаш полшен. КВН-ыште «Эрвел» ден «Кече» команд-влак тагасеныт. Сенгышыш «Эрвел» лектын. 1-9-ше класслан «Финн-угор: тый да мый» мероприятий лийын. Кажне класс финн-угор тўшкаш пурышо ик калык дене палдарен. Мемнан класс эстон-влак нерген каласкален. Ме эстон куштымышым, мурым, кочкышым, презентацийым ямдыленна. Ме авам дене кок курчаклан эстон вургемым урген чиктенна.

Пайремым «Куан» куштышо ансамбль сорастарен. Вуйлатышыже – класс вуйлатышына Надежда Ивановна Глушкова. Арня мучаште сенгыше-влаккан грамотым кучыктеныт.

Финн-угор: тый да мый

Школьшто шочмо йылме да литератур арня эртен.

Юлия ИВАНОВА, 5-ше класс.

Куженер, Шорсола.

Историйым шергалына

1877

ий 10 декабрьыште руш войска Болгарийыште Плевна орым сенен налын. Тиде сенымаш Руш-турко сарыште (1877-1878) тура савыртыш лийын.

Авалан – пөлек

Йочасадыштына Ава кечылан пөлеклалтше пайремым чылт марла эртарышна. Авалан пөлеклалтше почеламут-влакым «Ямде лий» газет гыч нална. Йочашамыч марий муро-влакым мурышт, чолга рвезе-влак гармонь почеш тавалтышт. Пайремым тошто марий модмаш сорастарыш. «Аралтыш курчак» конкурсам иктешлышна. Чылалан пөлекым кучыктышна. Марий йылмын кўлешлыкше нерген йоча-влаккан ончыкыжымат умылтараш тўналына.

И.Э.МАЛИЧЕНКО, воспитатель.
У Торъял, Немда.

Снимкыште Коркатово лицейысе буфетшыште ятыр ий пашам ыштыше А.Д.Степановам ужыда. Тудат, йоча-влак, тендан семынак «Ямде лий» газетым лудаш йората. «Кызыт савыкталтше «Ямде лий» пеш мотор, – манеш. – Газетлан возалташ уда мондо. Жап шуко кодын огыл.

В.СМИРНОВЫН фотожо.

Морко район.

25 ноябрьыште, Н.С.Мухинын шочмо кечынже, Олыкъялыште верланыше тоштерышке ял калык, Арын школын тунемшыже да туныктышыжо-влак погынышт. Нуно поэтын илыш корныжым шергалыч, чон куан дене почеламутшым лудыч. Музей вуйлатыше Л.А.Сошин поэтым порын шарнымылан тауштен.

Морко, Арын.

О.А.ВАСИЛЬЕВА.

Теныз илышым палыше чыла сена

Тиде клубыш эн ончыч индеш рвезе коштын. Вич ий жапыште пеш шуко юнго шинчымашым налын. Кандаш выпускник илыш корныжым теныз паша дене кылден. Нуно Угарманисе речной училищыште тунемыт. Козьмодемьянск лицейыште самырык моряк-влакын сборышт эртен. Тудо «Палладе» клубын вич ияш лүмгечыжлан пöлеклалтын. 40 утла эн изи рвезым «Юнармий» мер ушемеш пуртеныт да юнго званийым пуэныт. Ойыртегалтше воспитанник-влаклан «320

Кугу теныз деч тужем менте тораште, Юл энер серыште верланыше Козьмодемьянск олаште, илен-толын, юнго-влакым ямдылаш тўгалыт манын, кö шонен? Вич ий ончыч Андрей Владимирович Желудкин «Палладе» парус клубым чумырен.

лет Военно-Морскому флоту России» медальым пижыктеныт. Юнго-влак морской кылдышым кылдыме, автоматым рончымопогымо дене тагасеныт.

«Палладыште» кызыт 60 утла рвезе теныз илышлан ямдылалтеш. Кугурак ийготан рвезе-влак семынак Юл, Волхов, Ловать энерлаште, Ильмень ерыште, Балтий,

Северный, Шем, Японский, Охотский, Жёлтый тенызлаште да Тихий океаныште практикым эртат. Юнго-влак Антон Яровиков, Евгений Немцов, Андрей Рыжов дене кугешнат. Нуно «Седов» баркыште тўна мучкойын коштмашке эн ончыч лектыныт. Нине да моло рвезе-влак «Седов» баркыште да «Паллада» фрегатыште ныл теныз походышто лийыныт. Чылаже 15000 теныз милыым эртеныт. Германийын, Кечывалвел Корейын да Китайын 11 портышкышт пуреныт.

«Кö теныз илышым пала, тудо чыла ыштен мошта, чыла сена», – тыге ойлен пеш шукерте ожно адмирал А.Т.Мэхэн. «Палладе» клубын рвезыже-влак лач тыгаяк улыт.

Л.ГРИГОРЬЕВА.

Мутер

Барк - парусан судно.

Фрегат - ожнысо корабль.

Юнго - суднышто матрос лияш ямдылалтше рвезе.

12 декабрь - Россий Федерацийын Конституций кечыже

Иктöр праван улына

Российыште калыкын келшымыж почеш, 1993 ий 12 декабрыште у Конституций шочын. Закон огеш лий гын, ен-влак вашла мыскылаш, орландараш, пуштедаш тўналыт ыле. Икте-весым умылымаш огеш лий. Садлан кажне элын шке законжо лийшаш. Тудым айдеме палышаш да шуктышаш. Ме Российыште чыланат иктöр праван улына.

**Алёна ВАСИЛЬЕВА, 9-ше класс.
Морко, Энерсола.**

Сиретым Интернет гыч налме.

Изи айдемын кугу праваже-влак

Кажне йочан медицине полышым налаш праваже уло.

Йочам обижатлаш да тудын лумнержым шулктараш ок лий.

Чыла йочан шинчымашым налаш праваже уло.

Чыла йоча иктöр праван. Нигöмат шыгыремдаш ок лий.

Йочам йöратыза, тудын дене кылым кучыза! Тидлан тудын праваже уло.

Ик йочат шулктараш ок лий.

Кажне йоча канен, жапыл веселан эрта-рен кертеш. Тидлан тудын праваже уло.

Тыгай лұмым
Республикысе Марий
тұвыра рүдер пеленысе
йоча вокал студий нума-
леш. Тудо «Юмын кечы-
же, кечыйолжо» манмым
ончыкта. Студийыш
кудыт гыч латкум ияш
марте ўдыр-рвезе-влак
коштыт. Йоча коллекти-
вым марий мурызо, Олык
Ипай лүмеш премийын
лауреатше Светлана
Яндукова вуйлата (сним-
кыште - покшелне).

Оласе
марий
йоча

«Юкече» - ола марийын кечыйолжо

«Юкечын» репертуарыш-
 тыже 15 муро уло. Семым
 студийым вуйлатыше
 С.А.Яндукова кельштар,
 түрлө авторын почеламу-
 тыштым кучылтеш. Нунын
 коклаште Лидия Иксанова,
 Татьяна Япаева, Мардан
 Рая, Надежда Акланова
 улыт.

– Ончыкыжым реперту-
 арнам калык муро дене
 пойдараш шонена, –
 палемда Светлана
 Альбертовна.

Изи мурызо-влак
 Йошкар-Олаште эр-
 тыше ятыр мероприятий-
 ыште марий койышыштым
 ончыктеныт. Ача-ава-вла-
 кын полшымышт дене кон-
 цертлык кок түрлө костю-
 мым ургымо. Йоча-влак
 тўшкан веле огыл, солист
 семьинат сценыш лектыт.
 Нунын коклаште Данил
 Коротковым, Дарина Поча-
 евам, Богдана Коротковым
 да Арина Могыльдым
 палемдыман.

Теве Йошкар-Оласе 16-
 шо номеран кыдалаш шко-
 лышто, Данилын мурымы-
 жым пален налмеке, 5-ше
 классыште урокым тудын
 мурыж дене тўналыт.

– Математике, марий
 йылме да ИКН урок годым

муралтышым, – куанен
 ойла Данил. – «Топ-топ-
 топ» рэп деч посна
 «Йолташем», «Школем»
 мурым мурем.

– Ме Данил дене ончычат
 сценыш лектынна, – мут-
 ланымашке ушна Богдана
 шўжарже. – Ковай деке
 Морко районыш унала

пырля ик классыште туне-
 меш, туныктышын польш-
 калышышт улыт, йолта-
 шышт-влакым марий муро
 деке кумыландат.

«Юкече» вокал студийын
 ўдыр-рвезыже-влакын
 йонгалтарыме мурыштым
 вашке кажне марий йоча
 колыштын кертеш, дискым
 лукмо сомыл мучашке
 лишемеш. Пырля муралта
 гын, эшеат сай!

– Дискыш 15 марий
 йоча мурым пуртенна,
 – палемда С.А.Яндукова.
 – Тушто минусовкат,
 плюсовкат улыт, муро
 текстымат вераўденна.

Р.НИКОЛАЕВА.

– «Юкече» йоча
 вокал студийыш марий
 йылмым палыше йоча-влакым
 кызытат налына. Икшыве-влак
 сценыште икем кучен моштат
 гын, калык коклаштит браш
 огыт тўнал, – ойла
С.А.Яндукова.

миенна ыле.
 Марий Кужер
 ялысе клубыш-
 то «Йўржў
 йўреш» муры-
 нам куанен
 вашлийыч.

Настя мурызо
 улмыжым иза-
 жын сўаныште
 ончыктен,
 «Тый да мый»,
 «Йўржў
 йўреш» муро-
 влакым йон-
 галтарен. 1-ше
 номеран шко-
 лышто тудо
 Арина дене

Шочмо кундемем

Марла возена

Марий Элна – мотор кундем.
 Вершўрнам моктен, писатель книгам
 воза, сўретче сылне радынам шочыкта.

Марий мландына чодыра ден
 вўдлан поян. Чодыраште
 шуко түрлө понго ден
 саска кушкыт. Кайык-влак
 сылне мурыштым шергыл-
 тарат. Ший вўдан Таир,
 Яльчик, Шап, Карась да
 моло ер кундемнам сўраста-
 рат. Тушто түрлө кол ила.

Антон ЗЫКОВ,
 6-шо «Д» класс.

Йошкар-Ола, 1-ше номе-
ран школ.

Илыш-йўлана

10 декабрь – Марий тиште кече

Шукерте огыл Сенькан школышто «Марий йўла чоныштем ила» фестиваль нылымше гана эртыш. Районысо кажне школ гыч кум тунемше миен. Мый икымше гана лийынам. Пеш шуко ум пален налым, шеран аралтышым ышташ тунемым. Коча-ковамын семже дене палыме лийым, вет мыйын авам Лидия Егоровна Курыкмарий районышто шочын-кушкын. Коча-кова дек миен толмыла чучо.

Юлия ТУМАНОВА, 6-шо класс.

* * *

Мыланемат тиде фестиваль кужу жаплан шарнымашеш кодеш. Мый олыкмарий-влакын илыш-йўлашт дене палыме лийым. Марий орнаментан аралтышым ышташ тунемым. Марий калык модыш дене модаш пеш келшыш. У йолташ-влакын ваплийым.

Таисия БЕЛОУСОВА, 6-шо класс.
Медведево, Турша.

Пагалыме марий калык!

Марий калыкын икымше грамматикыже 241 ий ожно ош тўням ужын. Тачысе марий йылмым виандымашке йылмызе-влак кугу надырым пыштат. Ты суапле пашашке самырык-влакат ушнен толыт. Икшывына, уныкана-влак ончыкыжымат марла лудаш, возаш тўналыт манын ўшанена. Ача-ава, коча-кова икшывыштым марий йылмылан шўманден шогышаш улыт.

Шергакан марий-влак! Таче чыладамат алал кумылын Тиште кече дене саламлем. Ончыкыжымат калыкнам пагалаш, шочмо йылмынам аклаш, марий тўвыранам йораташ, кугезе йўланам жаплаш ўжам.

Кажне еглан пенгыде тазалыкым, кужу ўмырым тыланем. Вашла пагален илыза. Пиалан лийза!

Онбыжа
Эдуард Васильевич
АЛЕКСАНДРОВ.

ТАЛЕШКЫМ ПАЛЫМАН

шочмо кундемын талешкыже-влакым палышаш.

Н.ЛЕПЕШКИНА,
книгагудым вуйлатыше.
Шернур, Марисола.

Ялысе книгагудо пашаен-влак 5-ше да 7-ше класслаште тунемше-влак дене вашлиймашым эртарышна. Д.М.Рычкова «Шочмо верыш мо савыра» видеопрезентацийым ончыктыш, Марисола кундемеш шочын-кушшо чолга ег-влак дене палдарыш. Дина Михайловна «Марисола кундемын мутмастарышт» книгагудыма шукурте огыл савыктен луктын. Книгагудо пелен тыгаяк лўман клубым вуйлата. Самырык тукым

Марла тунемына

Ме, Пелемеш тўналтыш школын 3-шо классыштыже тунемше-влак, марий йылмым да литературым 1-ше класс гыч тунемына. Нине уроклан арняште кум шагат ойыралтеш. Ме «Ямде лий» газетым куанен лудына. Тыгай почеламутым возенна.

*Йўштö тельым йöратем,
Рушарням пешак вучем.
Портышкемым ямдылем,
Издер дене мунчалтем.*

Ангелина БАШИРОВА.
Татарстан, Агрыз район.

Ик кастене авам дене Я.Майоров-Шкетанын «Ече» ойлымашыжым воштыл-воштыл лудна. Мыят ече дене кошташ йöратем. Ял воктене ныл курык уло. Мыланем Ўярня курык гыч мунчалташ келша. Тушеч вольмо годым кофештымыла чучеш.

Екатерина РАССАНОВА,
2-шо «А» класс.

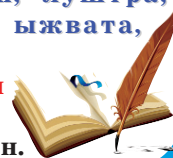
Морко, Коркатово.

1924 ийыште Краснококшайскыште «Марий мутэр» книга лектын. Авторжо – В.М.Васильев. Тиде пособийым марий йылмым палыдыме-влаклан ямдылыме улмаш. Тыгак мутер дене пайдаланыме нерген ой-канашым серыме.

Словарым шергалын лекмеке, тушко пуртымо икмыняр мутым серен налым. Ончалза, тыгай шомак-влакым кызыт колына мо: **татыр, саран, кармон, луштра, кыраж, ийгўртнö, барын, вочо, ашлам, ыжвата, ошкў, амийан.**

Нине мут-влакын мом ончыктымыштым ала рашемден кертыда? Тöчен ончыза.

В.СМИРНОВ ямдылен.

Уштодыш

Туныктышо! Тиде мутым чыланат, манаш лиеш, пагален, кугешнен каласат. Чын туныктышо шкенжын чон шокшыжым, шўм тулжым икшывылан, тунемшыжлан пуа. Арам огыл поэт-влак тыгай профессиян ег нерген шуко почеламутым серенят.

Марий АССР-ын калык поэтше Миклай Казаковын стихше тугак маналтеш - «Туныктышем». 1965 ийыште возалтын. Вуймут пелен ешарыме: «О.А.Беклемишева лўмеш». Ольга Анемподистовна руш лийын, но марла пеш сайын мутланен. Поэтын йоча жап нерген шарналтен ойлымыжым шке пылышем дене колынам:

«Мый ом мондо нигунам...»

Поэт Чалай Васлий да тудын икымше туныктышыжо

- *Ме, изи-влак, туныктышынан лўмжым ойлен моштен огынал, сандене «Ольга акай» маньна ыле. Тудо тидлан сырен мойн огыл.*

М.Казаковын лишыл йолташыже Чалай Васлий «Туныктышемлан» почеламутым ятырлан ончыч, 1949 ий шошым, серен.

Туштат умылтарыме шомак уло: «*Кужеҥер районысо Визым ял тўжалтыш школым вуйлатыше Александра Михайловна Веткина лўмеш*». Тудат руш лийын. Виче (Киров) кундемсе Уржум олаште ўдырамаш гимназийым тунем пытарымек, 1909 ийыште Визым ялыш пашам ышташ толын. Тыштак марлан лектын да ўмыржым эртарен.

Тиде моктеммурым сераш пеш чапле амал лийын: 1949 ий шошым А.М.Веткиналан Совет элын эн кугу награджым - Ленин орденым - пуымо. А ятыр жап ончыч Чалай Васлий шкежак пагалыме туныктышыжым шылтален возен улмаш. Тидыже 1935 ий шыжым лийын. Тунам Визым ял каче Василий Чегаев Йошкар-Оласе педагогике рабфакыште тунемын. «*Мемнан ялысе тўжалтыш школышто тунемше-влак кроликым ашнаш шонат*, - ойлалтын самырык поэтын «Ямде лий» газетыш колтымо письмаштыже (1935 ий 14 ноябрь). - *Тидлан нуно кодшо тунемме ийыштак оксам погенят, но школын вуйлатышыже А.М.Веткина кроликым таче мартеат налын огыл*».

Серыш мучаште автор йодышым туран шынден: «*Веткина йолташ, кроликым молан от нал, йоча-влак вучат вет*».

Кроликым кунам налыныт, ала налынжат огытыл - тидыжым мый ом пале. Но налыныт, шонем, молан манаш гын совет жапыште газетыште ончыктымо экшыкым корандашак тыршеныт. Вич ий утларак эртымеке, 1941 ий июнышто (тунам Марий республикылан чырык курым темын), Визым школын вуйлатышыже А.М.Веткиналан «РСФСР школын заслуженный туныктышыжо» чап лўмым пуэныт. Тунам Чалай Васлий шочмо вер деч пеш тораште лийын - Мўндыр Эрвелне служитлен. Марий Элыштак лиеш гын, йоратыме туныктышыж лўмеш стихым серыде ок код ыле.

А кў тугай лийын саде уста туныктышо? Кушан шочын да кушкын?

Марий биографий энциклопедийыште серыме почеш, Александра Михайловна 1888 ий 6 майыште Уржум олаште шочын. 1909 ийыште тысе ўдырамаш гимназийым тунем пытарен да марий ялыш, Визымыш,

кызыт гына почылтшо школыш пашам ышташ толын. Тунам фамилийже Нарсеева лийын. Тыштак Веткин фамилиян туныктышылан марлан лектын. Пелашыжын лўмжў ден ача лўмжым, руш але марий улмыжым мый ом пале. Кужеҥер райгазетыште 1995 ий 4 августышто возымылан ўшанаш гын, вич икшывышт лийын - кум ўдыр да кок эрге.

Но ачашт нунын изирак улмышт годымак черланен колен. Ўдыр-влак чыланат ача-авашт семынак туныктышо профессийым налыныт да школышто пашам ыштеныт. Эрге-влак кокла гыч иктыже (Юрий) ветврач лийын, весыже (Дмитрий) техникумышто туныктен.

А.М.Нарсеева-Веткинан ик уныкаже - Ираида ўдыржын ўдыржў Эвелина Андреевна Кондратьева - шке пашаж дене куваваж семынак кугу чапым налын. Тудо Визым ялыштак шочын-кушкын (аваже тыште 40 ий туныктен). 1958 ийыште 23 ияш Эвелина Озан олаште мединститутым тунем лектын. Вич ий гыч

Туныктышемлан

*Школыш толмо
первый кечым
Кызытат мый шарналтем.
Тудо волгыдо игече
Огеш шуло шўмыштем!
Таче тыйын онгышетше
Ленин орден йылгыжеш.
У паша тул шўмышетше
Утыр талын ылыжеш.
Воктекетше чумыргалын,
Рвезе-шамыч муралтат.
Таче, тыйым саламлалын,
Йывыртен мурем мыят...
ЧАЛАЙ ВАСЛИЙ.*

тудым Куженер районысо рӯдõ эмлымверын тўн врачшылан шогалтеныт. Вара тыштак тўн врачын алмаштышыже лийын, отделенийым вуйлатен, 20 ий функциональный диагностике кабинетыште ыштен.

Э.А.Кондратьева кечмогай должностьыштат уста эмлызе да поро чонан айдеме улмыжым ончыктен, арам огыл тудым ончыч «Знак Почёта» орден дене наградитленыт, а 1982 ийыште «РСФСР-ын заслуженный врачше» лўмым пуэныт. Шотлен лукташ нелыжак огыл: Эвелина Андреевна Россий кўкшытан званийым шке куваваж деч 41 ийлан варарак налын. Пеш чын ойла марий калык: «Чапле паша чапым конда».

Э.А.Кондратьева 2009 ий тўналтыште 75 ийыш тошкалше колен. А боваже, Александра Михайловна, 81 ий утла илен.

Мучашлан Чалай Васлийын поэзий шомакшым ушештарыме шуэш: *Поро, шокошо кумыл дене Рвезе-влакым вўчкалтен, Школыш пуртышыч эрдене, Ава семын мутланен. Тыйын поро шўм мўтетым Рвезе чоныш шўддарен Кушкын улыт, пегыдемьин, Изинекак уш поген. Саламлалыч пионерым, Чылаамат пагаленат: Ончыкылык инженерым, Врачыамат, поэтыамат. Школыш коштмо*

шыже кечым Мый ом мондо нигунам. Тудо волгыдо игечын Первый стихым лудынам. Шыргыжалын, саламлалын, Сай пòлекым пуэнат. - Шочмо элым йòраталын Муралтал тый! - маньнат.

Гельсий ЗАЙНИЕВ.
Снимкыште:
А.М.Нарсеева-Веткина самырыкше годым.

«Изи пòрт»

Тыгай мотор пеледышым теат, йоча-влак, ыштен кертыда. Тидлан нарынче тўсан ате петыртыш да ош совла-влак кўлыт. Морко посёлкысо 1-ше номеран йоча-садыш коштшо Сашенька Васильева ачаж дене пырля мотор висвис-влакым Аван кечыжлан ямдылен.

И.АЛЕКСЕЕВАН
фотожо.

«Йомак» йоча-садыште марий йылмылан, историйлан, тўвыралан икмынар жапым ойырена. Шукерте огыл «Изи пòрт» руш калык йомакым ямдылышна. Воспитатель Лидия Ивановна Козырева тудым марландыш. Янлык-влакым йоча-влак модыч. Музыкальный вуйлатыше Алевтина Ионовна Свинко мурым, куштымашым туныктыш. Марла моштыдымо ўдыр-рвезе-влакат марла мурен-кушташ пеш йòратат. Йомак чыла йочалан келшен.

Воспитатель-влак.
Советский посёлко.

15 декабрь - Чайын тўнямбал кечыже

Тиде пайрем 2005 ий гыч палемдалтеш.

Кече еда тўнямбалне кум миллиард чайгорка чайым шолтен йўят.

Шудо чайым йўаш эн пайдале.

Ушан кож

Чын ала уке, но ойлат, икана Кож, Куэ, Шопке, Пызле коклаштышт ўчашеныт: йоча-шамыч У ий пайремышкышт кудыжым ўжыт? Пушенте-влак чот тыршеныт: икте-весеыштым тўрлò чия дене чиялтеныт. Кож гына нимом ыштен огыл. Тудо пален: мотор тўс жаплан веле. Моло пушентым мардеж чаманыде лупшен, чаранден. А ушан Кож ужар тўсшò дене йоча-влакын кумылыштым савырен.

Анна АЛЕКСАНДРОВА.

Морко, Коркатово.

Индекс: Марий Элыште - 78574, вес кундемлаште - 52713. Тираж 1150 экз. Заказ 3048. Формат - А-4-8. Директор-тўн редактор Л.В.СЕМЕНОВА.

E-mail: yamde_lii@mari-el.ru, yamde_lii@mail.ru. Сайтын адресше: yamde-lii.ru, Тел. 45-25-49(факс); 45-22-82.

УЧРЕДИТЕЛЬ-ВЛАК:
Марий Эл Республикысе культур, печать да национальность паша шотышто министерстве, "Ямде лий" газет" кугыжаныш унитарный казенный предприятий.

Газетым Массовый коммуникаций сферыште да культур наследийым аралымаште законодательством шуктен шогым эскерыше Федеральний службын Приволжский федеральный округысо управленийыштыже регистрироватлыме. Номер - ПИ №ФС 18-1999, 2005 ий 10 февральыште пуымо.

0+

Печатшыш пуымо жап - 14-00, фактически - 13-00. Ак - кутырен келшыме почеш.

Авторын да редакцийын шонмашыш тўрлò лийын кертыт. Серыш-влак мòнгеш огыт коллат.

Газетым редакцийыште погымо да верстатлыме, «СТРИНГ» ИПФ ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме. Типографийын адресше: 424006, Йошкар-Ола, Строитель урем, 95.

Редакцийын да издательнын адресше: 424006, Йошкар-Ола, СССР Вооружённый Вийын 70-ше идалыкше урем, 20.

Пушкыдо модыш

Ныл ияш Артём Иванов Морко посёлкысо 1-ше номеран йочасадыш коштеш. Снимкыште - кандаш тылзаш улмыж годым.

Фотом еш альбом гыч налме.

Одо кундем Алнаш район Маскиял гыч Лиана Макарова.
Л.МАКАРОВАН фотожо.

Конкурсш пурышо паша

Йошкар-Ола гыч Настя ден Захар Морозовмыт.

*Шоллым, молан ойгырет?
Шуко уло модышет.
Айда пырля модына,
Вара малаш пыштена.
О.МОРОЗОВАН фотожо.*

Тушто
Вудыш пыштем - вуд йымак огеш воло, тулыш пыштем - ок йулö.

? Латкок ведра пурыман вочкышто тич вудым темыме. Кок яра вочко уло: иктыже - 5 ведра пурыман, весыже - 8 ведра пурыман. Нине кок вочкым кучылтын, эн кугу вочкысо вудым пелыгыч пайле.

1.Эн кугу янлык, чодыра оза.
2.Марий Эл Республикын эн изи районжо.
3.Могай кайык мемнан деке тельлан толеш?
4.Эн кугу ер.
5.Ик эн мундыр район.
6.Йошкар-Олан тошто лумжö.
7.Теле пагытын шыде түспö.
8.Тиде энер тельмат ок кылме.
9.Марий кундемын кугу поянлыкше.
10.Прозаик Г.Алексеевын шочмо ялже.
11.Могай пушенге тамле пушым шара?
Алёна ВАСИЛЬЕВА, 9-ше класс. Морко, Энерсола.

10 декабрь - Футболын тунямбал кечыже

Голым пурташ полшо.

Тиде междометий Испанийыште шочын. Корридыште да фламенком куштымо годым тудым кычкыренит. А 1982 ийыште футбол чемпионат годым тиде мутым муренит. Кызыт тудо туня мучко шарлен. Могай тиде мут?

аго-аго-аго

Конкурс

Кеч-

могай кугытан Марий Йүштö Кугыза модышым ике кид дене ыштыза. Тудым Марий Йүштö Кугыза дене пырля аклаш тунялына. Конкурсш тичмаш йодмашыже - 12 ноябрьысе номерыште.